

naar Democratisch *Indonesia* die aan mijn deelname aan de oprichting van de *Sibar* ten grondslag heeft gelegen. Vorenbedoelde overtuiging heeft me ondubbelzinnig aan het verstand gebracht dat alleen Democratisch *Indonesia* haar de mogelijkheid biedt, zich in een partij te verwezenlijken.

... Wat betreft het omzetten van de *Sibar* in onze eigen partij, het volgende.

Als ik in staat ben de *Sibar* om te bouwen in een communistische partij, dan ben ik zeker ook in staat om de laatstgenoemde direct op te richten. Mijn overtuiging zal me nooit order geven om het eerste te doen'¹ –

die taak werd van Sardjono's overtuiging ook niet geveerd: hij, die door van der Plas als een 'eerlijke dromer' was gezien, had de *PKI* al heropgericht.

★

Kort voor zijn vertrek naar Morotai was Sardjono er toe overgegaan om de verbindingen binnen de nieuwe *PKI* te versterken door de uitgave van een geheim contactorgaan; het kreeg een Engelse titel: *Red Front*, maar was overigens in het Indonesisch gesteld. Het werd in Sydney gestencild door Australische communisten (van hen kregen Sardjono en de zijnen soms ook geld) en de exemplaren werden met grote voorzichtigheid via de contactmannen van de eerder genoemde cellen waaruit de *PKI* bestond, verdeeld – die exemplaren moesten na lezing verbrand worden. Het derde nummer van dit geheime blad, begin december '44 samengesteld, werd eind maart of begin april '45 aan van der Plas in handen gespeeld.² Hij las:

'Er is maar één *PKI*: die welke gebaseerd is op de geschriften van Marx en Lenin en die bij haar worsteling de richtlijnen van Lenin en Stalin volgt. Wij zweren dat er geen reactionaire macht is, die ons opnieuw tot verdeeldheid kan brengen. Onder de vaandels van Marx, Engels, Lenin en Stalin zullen wij stellig de overwinning behalen.

Elk lid moet er diep van doordrongen zijn dat de Partij een geheime organisatie is. Buitenstaanders mogen op dit moment niets van haar bestaan weten. Alles wat met de Partij zelf te maken heeft, dient zo diep mogelijk verborgen te blijven. Behalve met de vaste contactman mag met niemand over de activiteiten van de Partij gesproken worden.'

¹ Brief, z.d. (nov. 1944) van Sardjono aan van der Plas (ARA, Coll.-van der Plas, B 4).

² Vertaalde tekst: a.v.